

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 21 » « 01 » 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методика викладання гри на спеціальному інструменті
(духові інструменти)

Для студентів
Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (інструментальне виконавство)
Освітнього рівня: першого (бакалаврського)
Освітньої програми
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові, струнні, народні, духові та ударні інструменти)

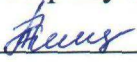
Київ - 2019

Розробник: Цимбал Сергій Вікторович, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Викладач: Каблова Тетяна Борисівна, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

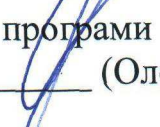
Протокол від 05.12. 2018 року № 13

Завідувач кафедри (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові, струнні, народні, духові та ударні інструменти)
(назва освітньої програми)

____.____.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (Олексюк О. М.)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2019 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	<i>Нормативна</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>8/240</i>	
Курс	<i>2</i>	
Семестр	<i>4</i>	
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>3</i>	
Обсяг кредитів	<i>2</i>	
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	
Аудиторні	<i>28 години</i>	
Модульний контроль	<i>4 години</i>	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	<i>28 години</i>	
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (духові інструменти)» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу втілює основні педагогічні надбання в галузі викладання гри на духові інструменти, висвітлює провідні методики зарубіжної та української фортепіанної виконавської школи.

Мета курсу – опанування знаннями щодо викладання гри на музичному інструменті, вивчення методів подолання виконав.

Завдання курсу:

- Формування та розвиток виконавських навичок;
- засвоєння теоретичного матеріалу, потрібного для володіння духовим інструментом;
- опанування студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи;
- формування музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів та виховання їхніх творчих здібностей;

Методи роботи курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (духові інструменти)» обираються відповідно до учбової теми і залежать від конкретних музичних творів кожного студента.

Форми роботи – лекції, семінарські, практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (духові інструменти)» є модульна контрольна робота (4 семестр), залік (5 семестр), екзамен (6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Інтегральна:

–здатність до розв'язання спеціалізованих практичних завдань із застосуванням художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства,.

Загальні

Інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань). *Науково-дослідницька* (здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності). *Самоосвітня* (розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес, здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку).

Фахові (спеціальні)

Організаційна (Здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичновиконавського та музично-освітнього процесу). *Мистецтвознавча* (здатність володіти знанням базової музикознавчої, музично-педагогічної,

методичної літератури та нотного репертуару; здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності). *Музичнотеоретична* (здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва). *Методична* (здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків; здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих музичних навчальних закладах; здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі педагогічної діяльності; здатність впроваджувати новітні концепції у сфері музичного виконавства, музикознавства, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями).

3. Програмні результати навчання

–Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки. Здатність демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

–Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

–Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті..

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Видатних педагогів гри надухових інструментах та концепції їх виконавської школи;
- Основні методики подолання виконавських проблем;
- Особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;

Вміти:

- визначати власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення;
- розкривати понятійний апарат сучасної теорії та застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- самостійно працювати з авторським текстом; розуміти змістовий контекст твору;
- володіти системою засобів та методів педагогічного впливу;
- робити порівняльний аналіз інтерпретацій;
- володіти майстерністю аргументації, узагальнення та викладу методичного матеріалу, подання власних висновків

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Розвиток музичних здібностей виконавця-духовика в контексті комплексного розвитку особистості.							
Тема 1. Виконавська майстерність в контексті безперервного навчання та розвитку особистості.		2					2
Тема 2. Теоретико-методологічні основи розвитку музичних здібностей в інтегративному середовищі мистецькох освіти		2		2			4
Тема 3. Психолого-педагогічні умови визначення та розвитку здібностей.			2	2			4
Модульний контроль.							
Разом		4	2	4			10
Змістовий модуль 2. Розвиток музичних здібностей в процесі інтегративної навчально-виконавської діяльності							
Тема 1. Музичні здібності: специфіка та типологія		2					2
Тема 2. Методи роботи над розвитком музичних здібностей				4			4
Модульний контроль	2						
Разом	2	2		4			6
Змістовий модуль 3. Стильовий підхід як визначальний в галузі виконавської майстерності та навчанні гри на духових інструментах							
Тема 1. Стиль як естетична категорія.		2					2
Тема 2. Стильовий підхід як основний в процесі навчання гри на духових інструментах.			2				4
Тема 3. Практична реалізація стильового підходу в навчанні гри на духових інструментах.				8			6
Модульний контроль	2						
Разом	2	2	2	8			12
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	4	8	4	16			28

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I.

Розвиток музичних здібностей духовика в контексті комплексного розвитку особистості.

Тема 1. Виконавська майстерність в контексті безперервного навчання та розвитку особистості.

Розвиваюче навчання в педагогіці та психології. Теорія розвиваючого навчання у фортепіанній педагогіці (Г.Ципін). Принципи розвиваючого навчання у узячній педагогіці. Завдання викладача класу духових інструментів. Сутність безперервного навчання та становлення музиканта-виконавця та музиканта –педагога у працях Г. Нейгауза, І.Гофмана,

Тема 2. Теоретико-методологічні основи розвитку музичних здібностей в інтегративному середовищі мистецької освіти.

Методологічні принципи розвитку здібностей. Концепції С.Рубінштейна, Б.Теплова. Загальні та спеціальні здібності. Теорія 5 «Т». Інтегративна сутність мистецької освіти (Н.Гуральник, Г.Падалка, О. Олексюк).

Тема 3. Психолого-педагогічні умови визначення та розвитку здібностей.

Розвиток музичних здібностей в процесі навчально-виконавської діяльності: музичний слух; музичний ритм; музична пам'ять; музичне мислення; читання з листа; музична уява; інтерпретація музичного твору. Виокремлення та послідовність розвитку. Проблема всеосяжності в роботі над музичним твором.

Змістовий модуль 2. Розвиток музичних здібностей в процесі інтегративної навчально-виконавської діяльності

Тема 1. Музичні здібності: специфіка та типологія

Музичні здібності та їх класифікація. діагностики музичних здібностей. Виявлення специфіки музичних та інструментальних здібностей. Специфіка здібностей піаніста та розвиток музичних здібностей в процесі навчання гри на духові інструменти.

Тема 2. Методи роботи над розвитком музичних здібностей.

Тембр звуку та призвуки. Основні способи звуковидобуття. Проблеми звуковидобуття в творах. Проблеми виконавського темпоритму, шляхи його розвитку. Особливості виконавської архітекτονіки та шляхи розвитку архітектонічного відчуття. Поліритміка та темпоритміка. Робота над динамікою у творах різних стилів. Класифікація темпів, агогіка. Визначення та робота над артикуляцією. Роль дихання у мистецтві гри на духових інструментах. Основні принципи та стилістичні особливості дихання на різних етапах навчання. Техніка та її різновиди. Робота над технічними труднощами.

Змістовий модуль 3. Сильовий підхід як визначальний в галузі виконавської майстерності та навчанні гри на духових інструментах.

Тема 1. Силь як естетична категорія.

Поняття стилю в контексті розвитку суспільства. Становлення поняття стильове виконання. Кореляція поняття стилю відповідно до існуючої епохи. Категорія стилю в музичному мистецтві.

Тема 2. Сильовий підхід як основний в процесі навчання гри на духових інструментах.

Сильовий підхід у практиці педагогів-духовиків. Концепції виконавського стилю в працях зарубіжних та українських педагогів ХХ-ХХІ ст. Методика стильового підходу.

Тема 3. Практична реалізація стильового підходу в навчанні гри на духових інструментах. Безпосередня робота над музичними творами

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	-	-	1	1
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	-	-	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	3	15	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25			1	25	1	25
Разом		50		58		96	
Усього за семестр	204						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Зміст завдання	Академічний контроль	Бали
1.	Ознайомлення зі специфікою виконавської та педагогічної майстерності.	На практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.	Опанування методичних концепцій в галузі інтегративного мистецького середовища.		5
3.	Порівняння психолого-педагогічних умов для розвитку в різних методиках виховання особистості піаніста.		5
4.	Підбор музичного матеріалу на розвиток музичних здібностей.		5
5.	Робота над творами різних жанрів з власного репертуару.		5
6.	Опанування теоретичного матеріалу з питань стильового виконання		5
7.	Опанування значення стильового методу в викладанні гри на духових інструментах		5
8.	Практична робота з творами з власного репертуару.		5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
2.	письмове завдання (аналіз запропонованого твору та виявлення виконавських складнощів)			5
3.	1-ше практичне завдання (робота над розвитком музичних здібностей в запропонованому творі)			5
4.	2-ге практичне завдання (робота над подоланням технічних труднощів в запропонованому творі)			5
5.	3-тє практичне завдання (робота з іншим студентом групи)			5
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
6.	письмове завдання (методичні погляди на розв'язання виконавської проблеми)			5
7.	1-ше практичне завдання (робота з джазовим твором)			5
8.	2-ге практичне завдання (робота з крупною формою)			5
9.	3-тє практичне завдання (порівння виконавських інтерпретацій)			5
Максимальна кількість балів				25
Усього				50

6.4. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

«Методика викладання гри на спеціальному інструменті (духові інструменти)»

Разом: 60 години, лекційних годин – 8, семінарських – 4, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 28 годин, модульний контроль – 4 години.

Модулі	Змістовний модуль I			Змістовний модуль II		Змістовний модульII		
Назва модуля	Розвиток музичних здібностей піаніста в контексті комплексного розвитку особистості.			Розвиток музичних здібностей в процесі інтегративної навчально-виконавської діяльності		Стильовий підхід як визначальний в галузі виконавської майстерності та навчанні гри на духові інструменти.		
Кількість балів за модуль	50			34		71		
Заняття	1	2,3	4,5	6	7,8	9	10	11,12,13,14, 15,16,17,18,
Лекційні	2	2		2		2		
Семінари			2				2	
Практичні		2	2		4			8
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1. Фортепіанно-виконавська майстерність в контексті безперервного навчання та розвитку осоистості. Тема 2. Теоретико-методологічні основи розвитку музичних здібностей в інтегративному середовище мистецької освіти. Тема 3. Психолого-педагогічні умови визначення та розвитку здібностей. 1*2=2б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б 1*1=1 б/ 10*1=10 б. . 35 б.			Тема 1. Музичні здібності: специфіка та типологія Тема 2. Методи роботи над розвитком музичних здібностей 1*1= 1 б./ 10*1=10 б. 1*2= 2б./ 10*2=20 б. 23 б.		Тема 1. Стиль як естетична категорія Тема 2. Стильовий підхід як основний в процесі навчання гри на духові інструменти. Тема 3. Практична реалізація стильового підходу в навчанні гри на духові інструменти. 1*1= 1 б. 1*1=1б./ 10*1=10 б. 1*4=4 б/ 10*4=40 56 б.		
Самостійна робота 5 балів	5б.	5б.	5б.	5б.	5б.	5б.	5б.	5 б.
Види поточного Контролю	Модульна контрольна робота 25 балів					Модульна контрольна робота 25 балів		
Всього 204 балів								

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Апатский В. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства. / В. Апатский.. – К.: НМАУ имени П.И.Чайковского, 2006. - 432 с.
2. Апатский В. Обучения игре на духовых инструментах. Очерки / В. Апатский.. – М.: Музыка, 1964. – 232 с.
3. Апатский В. Обучения игре на духовых инструментах. Очерки. Выпуск II / В. Апатский.. – М.: Музыка, 1966. – 269 с.
4. Апатский В. Обучения игре на духовых инструментах. Статьи. Выпуск III / В. Апатский.. – М.: Музыка, 1971. – 271 с.
5. Апатский В. Обучения игре на духовых инструментах. Сборник статей. Выпуск IV / В. Апатский.. – М.: Музыка, 1976. – 223 с.

Допоміжна

1. Михайлов М. Стил в музыке. Исследование. / М. Михайлов. – Л.: Музыка, 1981.– 264с.
2. Москаленко В. Творческий аспект музыкальной интерпретации (проблема анализа): Исследование / В. Москаленко. – К.: Изд-во Киев. Конс., 1994. – 56 с.
3. Осейчук А. – Школа джазовой игры на саксофоне. Учебное пособие.1. Часть 1 / А.Осейчук.. – М.: Советский композитор, 1991. - 96 с.
4. Ривчун А. – Школа игры на саксофоне/ Ривчун А.- М.: Музыка, 2001. – 144 с.
5. Чугунов Ю. – Гармония в джазе. / Ю. Чугунов.. – М.: Советский композитор, 1980. - 152 с.
6. Шапошникова М. – Хрестоматия для саксофона альт. Пьесы и ансамбли / М. Шапошникова. – М.: Музыка, 1989. – 56 с.

9. Додаткові ресурси

1. Міжнародний музичний культурологічний журна «Гармонія» <http://harmony.musigidunya.az/ENG/publ.asp>
2. Нотний архів Б.Тараканова <http://notes.tarakanov.net/>
3. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>
4. Майстер-класи з викладання гри на духові інструментах
https://www.google.com.ua/search?q=%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8+%D0%B7%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BF%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%BE&source=lnms&tbm=vid&sa=X&ved=0ahUKEwihhvzZ367dAhXpoIsKHYxJAssQ_AUICygC&biw=1024&bih=409